

ONZE SENIOREN BEZOCHTEN DE BE-MINE VAN BERINGEN.

Onze senioren bezochten op donderdag 29 september 2016 de mijnsite van Beringen. Zesentwintig collega's waren ingeschreven maar spijtig genoeg moesten in laatste instantie vier collega's afhaken wegens ziekte en sterfgeval in de familie.

De "Be-Mine" is de grootste industriële erfgoedsite in Vlaanderen en ondergaat een herbestemming tot toeristische recreatieve hotspot, waar wonen, werken en winkelen hand in hand gaan. De ontdekking van steenkool betekende een grote verandering voor de regio. Nog tot op de dag van vandaag ademt de mijnstreek dit woelige verleden uit. Duizenden mijnwerkers daalden af naar 800 meter onder de grond om kolen boven te halen. Een zwaar beroep dat nog steeds tot de verbeelding spreekt.

De "Vriendenkring van oud-mijnwerkers" vergastte ons bij aankomst in het lokaal van het vroegere directeursgebouw op vers gebakken koeken en geurig dampende koffie. Stipt om 10.30 uur verwelkomde de gids, een oud-mijnwerker, ons voor een rondleiding door de verschillende gebouwen. Hij behoorde tot de laatste generatie van ex-mijnwerkers in België die weten wat werken onder de grond was en vond het ook belangrijk om het verleden van de mijnindustrie in herinnering te brengen. De generatie na hem kan het immers niet meer navertellen en dat vond hij zeer jammer.

In 1907 werd de uitbatingsmaatschappij "Société anonyme Charbonnages de Beringen" opgericht en kort daarna begon men alles in gereedheid te brengen voor het delven van steenkolen. In 1922 kwamen de eerste steenkolen naar boven. Er waren drie verdiepingen : 727 meter, 789 meter en 850 meter. In 1948 werd een maximale tewerkstelling bereikt van 6.796 mijnwerkers. Op vrijdag 27 oktober 1989 werd de mijn van Beringen gesloten. Eigenlijk is dat dus nog niet zo lang geleden. Velen zullen zich waarschijnlijk nog wel de stakingen herinneren. Het was voor velen dan ook een redelijk "ver van mijn bed show" wat er in het verre Limburg gebeurde. Zoals bij iedere Limburgse mijn zijn ook de schachten van Beringen gedempt na de sluiting maar gelukkig is bovengronds veel bewaard gebleven.

Na deze korte inleiding door onze gids gingen wij de gebouwen binnen.. Op de machinerieën en de steenkoolwagons, die uit de put kwamen en leeg gekieperd werden, ligt nu een dikke laag stof. Alles ligt langzaam te roesten. De kleedkamers en de metalen klerkastjes voor de duizenden mijnwerkers en de vijfhonderd douches in gele tegeltjes herinneren nog aan vervlogen tijden. Vanaf 1970 ontving elke mijnwerker drie pakken ; een katoenen T-shirt, een katoenen korte broek, een hemd en lange broek, een grote en kleine broeksriem en een stofdoek. Zij kregen ook scheenbeschermers, handschoenen, een vest met zak aan de binnenzijde voor hun bidon van 2,5 liter en een handdoek voor hun boterhammen.

We wandelden nu naar de badzaal. In 1950 waren er reeds 50 douches met warm en koud water. Dat was een echte luxe want hoeveel mensen hadden in die tijd thuis al een douche. De vrouwen en de kinderen van de mijnwerkers mochten zich ook komen wassen en kregen dan een stuk zonlichtzeep. De waszalen werden driemaal per dag gekuist. Via het grote beeld van Sint-Barbara en de gedenkplaat met de namen van de overleden mijnwerkers kwamen we in de lampenzaal. In deze zaal werkten alleen vrouwen. Zij zorgden ervoor dat de lampen dagelijks nagekeken en gereinigd werden en voldoende licht gaven. In deze zaal hingen nog twee metalen bordjes aan de muren met waarschuwingen voor de mijnwerkers. Op het ene plaatje stond : "De mijnwerker neemt zijn lamp en hangt zijn penning in de plaats van de

lamp". In een latere fase moest hij ook zijn werkkaart uit de houten fichebakken nemen. Vanaf de jaren zeventig was iedereen ook verplicht een CO-filter of zelfredder mee naar beneden te nemen. Deze reddingsapparaten bevonden zich eveneens in de lampenrekken en werden aan de gordel gehangen. Het andere plaatje vermeldde : "Niemand gaat de ondergrond in zonder zijn mijnlamp". Elke mijnwerker had immers zijn eigen lamp met lampnummer. Deze zaal kreeg pas in de jaren vijftig bij het invoeren van de koplamp zijn huidige vorm. Er was plaats voor ongeveer 4.170 lampen. Voor het betreden van de lampenzaal werd elke "ondergronder" door wachters gecontroleerd om te vermijden dat hij lucifers en andere brandbare voorwerpen op zak had.

Vooraleer naar de ondergrondssimulatie te gaan, hadden we bij het buiten komen nog een mooi zicht op de twee steenberg en de twee schachttorens met zijn acht liften. De steenberg of terril is ontstaan door het storten van afvalstenen. De steenkool moest immers gescheiden worden van onbruikbare stenen voordat ze verkocht kon worden. Eén terril is op dit moment eigendom van het Agentschap voor Bos en Natuur. In 1995 werd de steenberg ingezaaid met verschillende grasmengsels en kruiden. Je kan er wandelen van zonsopgang tot zonsondergang. Van op de top van de mijnterril, die honderd meter boven de omgeving uitsteekt, heb je een prachtig uitzicht over de mijncité. De andere terril werd in 2005 aangekocht door de stad Beringen. Hiervoor moet nog een bestemming gezocht worden.

Via een binnenschacht kwamen we aan de lift die de mijnwerkers naar beneden moest brengen. Onze gids vertelde hoe in de beginjaren de steengangen met de hand werden uitgehouwen en wagentjes met steenkool werden vooruit getrokken door paarden, die ganse dagen in de ondergrond verbleven. Dat de bazen en de mannen van de vakbond een fiets ter beschikking kregen en de gekwetsten met de fiets werden vervoerd. Vanaf de jaren '60 kwam er verbetering. Aan het plafond van de gangen kwamen drie buisleidingen te liggen : één voor de afkoeling, één met samengeperste lucht en één voor het vuile water. Men legde ook twee sporen aan voor het vervoer van steenkool en het personeel. Dan kwam de persluchtlocomotief, die viermaal meer wagentjes kon trekken en op het laatst de diesellocomotief. Later kwam de boormachine met waterpatroon en het dynamiteren van de steenkoollagen. De liften daalden en stegen in pakweg dertig seconden naar achthonderd meter. Op twintig minuten zat de hele ochtendploeg boven en de middagploeg beneden. We verlieten de vergane glorie van een gigantische verwezenlijking van "de mens". En wat een leven moet dat geweest zijn! De gids, een vrijwilliger, die zelf meer dan twintig jaar mijnwerker was geweest, kon beelden oproepen zoals alleen iemand dat kan die het allemaal zelf beleefd heeft.

Het werd tijd om naar de brasserie "Mijn Oase" te wandelen. Dit nieuw restaurant ligt eveneens op de site van de mijn en juist naast het nieuw aangelegde zwembad met zijn binnen- en buitenbaden. Het middagmaal smaakte lekker en de bediening was perfect. Iedereen tevreden en even voor drie uur op weg naar onze afspraak voor een wandeling langs de site en een bezoek aan de moskee.

In het mijnmuseum wachtte een vriendelijke vrouwelijke gids ons op. Eerst schetste zij nog even de historiek van de Limburgse kolenmijnen. In 1917 ontgon men de eerste kolen in de mijn van Winterslag en enkele jaren later in Beringen. In 1967 fuseerden alle Limburgse mijnen. In 1993 werd alles industrieel erfgoed. We verlieten het museum en rechtover de ingang van de "Be-Mine" ligt het park van de directeurs. In 1912 werd voor de toenmalige directeur een villa ontworpen. Dit kasteeltje stond te midden unieke Franse en Engelse tuinen. Een pyromaan zorgde ervoor dat dit prachtige gebouw herleid werd tot een ruïne. De vergane

glorie van weleer kreeg begin 2000 een grondige facelift : het park werd gerenoveerd en opnieuw aangeplant maar het gebouw is nog steeds een bouwval. We zetten onze weg verder en zagen op de Koolmijnlaan nog enkele ingenieurswoningen (villa's) en dubbelwoningen voor de bedienden. Opvallend was de bijzondere aandacht voor omheiningen en toegangspoorten. Deze werden geplaatst om de werknemers een veilig gevoel te geven.

We wandelden verder langs de Stationsstraat, de belangrijkste en mooiste straat van de cité. Tot de jaren negentig stond hier nog de jaarlijkse kermis en waren het bijna allemaal Vlaamse handelaars. Nu is het eerste gedeelte van de straat ingekleurd door de vele winkeltjes, cafés en eethuizen van buitenlandse origine. In het tweede gedeelte van de Stationsstraat zie je nog de eerste arbeiderswoningen, opgetrokken in 1909. Het zijn kleine, eenvoudige vier- en tweewoningen, die voor die tijd wel comfortabel waren. De mijn koos vanaf het begin voor een duidelijke hiërarchische opbouw ; hoe dicht bij de mijn, hoe belangrijker de functie; hoe verder weg van de mijn, hoe lager de functie.

Het opvallendste gebouw in de straat is ongetwijfeld de Fathi Moskee. Dit gebedshuis zou er nooit gekomen zijn zonder de massale aanwezigheid van Turkse migranten. Al van in het begin waren de mijnen gedwongen om hun arbeiders buiten de regio te recrutereren : Polen, Tsjechoslovaken, Joegoslaven, Hongaren, Italianen, later ook Spanjaarden en Grieken en vanaf 1963 Marokkanen en Turken. Voor we de Ottomaanse moskee bezochten, kregen we van onze gids nog een uitvoerige uitleg over het gebouw. De eerste steen werd gelegd op 11 november 1990. Het gebouw werd op 10 december feestelijk geopend. Het werd de grootste moskee van België met een kostprijs van 1,75 miljoen frank, bedrag dat volledig door de Turkse gemeenschap werd betaald. De twee minaretten zijn 26 meter hoog en de koepel is 16 meter hoog. Uniek in West-Europa is de Ottomaanse architectuur. Ook de tuinen en de galerijen rondom de moskee zijn typisch Ottomaans. Bij het binnengaan moesten we onze schoenen uitdoen en pantoffels aantrekken. Het interieur en het meubilair zijn sober. Er staan geen banken of beelden. Aan de zoldering hangt een massief koperen luster van Turkse makelij en de muren zijn volledig bezet met azuurblauwe, met de hand geverfde tegels. De gids vertelde ons dat de Islam op vijf pijlers steunt :

- geen andere god dan Allah,
- dagelijks gebed,
- ramadan (vastenmaand),
- geven van aalmoes,
- bedevaart naar Mekka.

Na nog wat rondkijken was het tijd om onze weg verder te zetten.

We wandelden voorbij de avonturenberg. Deze kan men beklimmen, op klauteren of afglijden. Tussen een bos van 1.600 paaltjes bereikt men via reuzentrappen, touwenparcours, klimconstructies, kruiptunnels, wandelpaden, glijbanen en uitzichtpunten de top van de terril. Boven kan men even uitblazen in de kolenkrater en genieten van de mooiste uitzichten. Naast de avonturenberg ligt het TODI, op het moment van onze aanwezigheid nog niet volledig afgewerkt maar sinds begin dit jaar geopend voor het publiek. TODI is het eerste indoor snorkel- en duikcentrum in Europa waar mensen in optimale en veilige omstandigheden kunnen snorkelen of duiken tussen kleurrijke, tropische zoetwatervissen. Omvangrijke fauna en unieke duik- en onderwaterattracties zorgen voor een onvergetelijke kennismaking met de sport.

Spijtig genoeg ontbrak de tijd om alles van dichtbij te bekijken want wij hadden met de leden van de vriendenkring afgesproken dat we wij na onze wandeling nog even zouden

langskomen om “iets” te drinken. Op het terras werd nog een tijd nagepraat over het mooie project “Be-Mine” dat is neergezet op de erfgoedsite van Beringen.